

РЪКОВОДСТВО ПО ХИРУРГИЯ С АТЛАС

ТОМ XI

ВИСЦЕРАЛНА ХИРУРГИЯ
ХИРУРГИЯ НА ХЕРНИИТЕ,
СТОМАШНО-ЧРЕВНИЯ ТРАКТ
И РЕТРОПЕРИТОНЕАЛНОТО ПРОСТРАНСТВО

РЪКОВОДСТВО ПО ХИРУРГИЯ С АТЛАС

ТОМ XI

ВИСЦЕРАЛНА ХИРУРГИЯ
ХИРУРГИЯ НА ХЕРНИИТЕ,
СТОМАШНО-ЧРЕВНИЯ ТРАКТ
И РЕТРОПЕРИТОНЕАЛНОТО ПРОСТРАНСТВО

Под редакцията на
акад. **Дамян Дамянов**, дмн

София • 2018

Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“

РЪКОВОДСТВО ПО ХИРУРГИЯ С АТЛАС

(под редакцията на акад. *Дамян Дамянов*, дмн)

ТОМ XI. ВИСЦЕРАЛНА ХИРУРГИЯ

ХИРУРГИЯ НА ХЕРНИИТЕ, СТОМАШНО-ЧРЕВНИЯ ТРАКТ И РЕТРОПЕРИТОНЕАЛНОТО ПРОСТРАНСТВО

(под редакцията на акад. *Дамян Дамянов*, дмн)

Авторски колектив

1. Д-р Явор Асенов, дм – Клиника по хирургия, УМБАЛ „Царица Йоанна – ИСУЛ“, МУ – София
2. Доц. Росица Вачева-Добревска, дм – Лаборатория по микробиология, УМБАЛ „Царица Йоанна – ИСУЛ“, МУ – София
3. Проф. Борислав Владимиров, дмн – Клиника по гастроентерология, УМБАЛ „Царица Йоанна – ИСУЛ“, МУ – София
4. Д-р Галина Георгиева-Козарова – Кардиологичен център, УМБАЛ „Сити клиник“, София
5. Акад. Дамян Дамянов, дмн – Клиника по хирургия, УМБАЛ „Царица Йоанна – ИСУЛ“, МУ – София
6. Проф. Георги Дееничин, дмн – Катедра по хирургия, УМБАЛ „Св. Георги“, МУ – Пловдив
7. Проф. Ташко Делийски, дмн – Център по онкология, УМБАЛ „Д-р Г. Странски“, МУ – Плевен
8. Д-р Георги Желев – Клиника по хирургия, УМБАЛ „Царица Йоанна – ИСУЛ“, МУ – София
9. Проф. Красимир Иванов, дмн – Катедра по хирургия, УМБАЛ „Св. Марина“, МУ – Варна
10. Проф. Гено Киров, дмн – Клиника по хирургия, МИ на МВР, София
11. Проф. Любомир Ковачев, дмн – Катедра по хирургия, УМБАЛ „Д-р Г. Странски“, МУ – Плевен
12. Проф. Бойко Коруков, дм – Клиника по хирургия, УМБАЛ „Царица Йоанна – ИСУЛ“, МУ – София
13. Доц. Георги Марков, дм – Клиника по хирургия, МИ на МВР, София
14. Проф. Дойчин Минчев, дмн – Централна лаборатория по нуклеарна медицина, УМБАЛ „Александровска“, МУ – София
15. Доц. Анна Михова, дм – Клиника по патология, ВМА, София
16. Д-р Димитър Пейчинов – Клиника по хирургия, УМБАЛ „Царица Йоанна – ИСУЛ“, МУ – София
17. Доц. Лъчезар Пенев, дм – Отделение по образна диагностика, Кардиологичен център, УМБАЛ „Сити клиник“, София
18. Д-р Цветелина Спиридонова, дм – Клиника по хирургия, УМБАЛ „Царица Йоанна – ИСУЛ“, МУ – София
19. Доц. д-р Милко Шишенков, дм – Клинична лаборатория, УМБАЛ „Царица Йоанна – ИСУЛ“, МУ – София
20. Проф. Божидар Хаджиев, дм – Катедра по хирургия, УМБАЛ „Св. Георги“, МУ – Пловдив

© Анна Петрова Михова, Бойко Георгиев Коруков, Божидар Димитров Хаджиев, Борислав Георгиев Владимиров, Галина Красиминова Георгиева-Козарова, Гено Киров Киров, Георги Петров Дееничин, Георги Марков, Георги Чавдаров Желев, Дамян Николов Дамянов, Димитър Тодоров Пейчинов, Дойчин Николаев Минчев, Красимир Димитров Иванов, Лъчезар Дочев Пенев, Любомир Стефанов Ковачев, Милко Шишенков, Росица Стефанова Вачева-Добревска, Ташко Стефанов Делийски, Цветелина Стайкова Спиридонова, Явор Асенов Николов, 2018

© Константин Атанасов Жеков, художник, 2018

© Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2018

ISBN 978-954-322-915-4

СЪДЪРЖАНИЕ

Раздел I

ХИРУРГИЯ НА ХЕРНИИТЕ / 9

ХЕРНИИ НА ПРЕДНАТА КОРЕМНА СТЕНА – *Л. Ковачев* / 11

Общи въпроси / 11

Пъпна херния / 14

Херния на бялата линия при възрастните / 16

Слабинна херния / 17

Бедрена херния / 37

Лапароскопски операции при слабинни хернии / 43

Шпигелова херния / 49

Следоперативни хернии / 52

Раздел II

ХИРУРГИЯ НА СТОМАШНО-ЧРЕВНИТЕ ТРАКТ / 63

ДИАГНОСТИКА НА СТОМАШНО-ЧРЕВНИТЕ ЗАБОЛЯВАНИЯ / 65

Основни клиничнолабораторни изследвания в хирургичната практика – *М. Шишенков* / 65

Хематологични показатели: пълна кръвна картина (ПКК) / 65

Левкоцитен брой. Референтен ранг у възрастни $3,5-10,3 \times 10^9/l$ / 65

Червен кръвен ред / 68

Изследвания на урина / 70

Вода и електролити / 71

Лабораторна диагностика на стомашно-чревните заболявания – *М. Шишенков* / 74

Чревна микробиота в здраве и болест – *Д. Дамянов, Р. Вачева-Добревска* / 78

Функционални изследвания на хранопровода – рН-метрия и манометрия – *Б. Владимиров* / 81

Ендоскопски процедури на гастроинтестиналния тракт (ГИТ) – *Б. Владимиров* / 86

Конвенционални ендоскопски диагностични процедури на ГИТ / 86

Ендоскопска хемостаза / 95

Други ендоскопски терапевтични процедури на ГИТ / 98

Образна диагностика при заболявания на храносмилателната система – *Г. Георгиева-Козарова, Л. Пенев* / 101

Контрастни материи, използвани при методите на изследване на храносмилателната система / 102

Стомах и дуоденум / 104

Тънко черво и мезентериум / 105

Дебело черво / 107

Нуклеарномедицински изследвания на гастроинтестиналния тракт – *Д. Минчев* / 110

Методи на диагностичната патология в клиничната практика – *А. Михова* / 114

ХИРУРГИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ НА СТОМАХА – *Б. Коруков* / 119

Травми, наранявания на стомаха и дуоденума. Руптура на стомаха и дуоденума / 119

Чужди тела. Бесоари / 120

Волвулус на стомаха / 120

Язвена болест / 121

Пилорна стеноза / 121

Перфорация на язва / 124

Кървяща язва / 129

Хирургично лечение на язвената болест и нейните усложнения / 132

Кръвоизлив от горния отдел на стомашно-чревния тракт / 139

Стрес гастрит, ерозивен гастрит, хеморагичен гастрит, стрес язва / 145

Mallory-Weiss синдром / 147

Предракови заболявания / 148

- Рак на стомаха / **151**
 - UICC TNM класификация – VII издание (2009 г.) / **153**
 - Японска класификация на стомашния рак – второ английско издание, базирано на 13-ото японско издание от 1997 г. / **153**
 - Разпространение и метастазиране / **157**
- Рак на гастроэзофагеалната връзка / **162**
- Гастроинтестинални стромални тумори / **164**
- Първичен лимфом на стомаха / **167**
- Следоперативни усложнения и тяхното лечение / **170**
 - Следоперативна хеморагия / **170**
 - Интраабдоминални възпалителни усложнения / **172**
- Следрезекционни и следваготомни болестни състояния / **174**
 - Нарушения в резервоарната и моторната функция на стомаха / **174**
 - Нарушения в храносмилателната и абсорбиращата функция на стомаха / **176**
 - Нарушения, свързани с оперативната техника / **176**

ХИРУРГИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ НА ДВНАДЕСЕТОПРЪСТНИКА – Г. Киров, Г. Марков / 184

- Анатомо-физиологични особености / **184**
- Наранявания на дуоденума / **185**
- Дивертикули на дуоденума / **188**
- Тумори на дуоденума / **190**

ХИРУРГИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ НА ТЪНКИТЕ ЧЕРВА И АПЕНДИКСА – Г. Дееничин / 195

- Остър апендицит (appendicitis acuta) / **195**
- Хроничен апендицит / **208**
- Ductus omphaloentericus persistens / **210**
- Мекелов дивертикул (diverticulus Meckeli) / **210**
- Травми (наранявания на тънките черва). Перфорация на тънките черва / **213**
- Тънкочревна обструкция / **215**
- Reutz–Jeghers синдром / **220**
- Туберкулоза на червата / **222**
- Тумори на тънкото черво / **225**
- Тънкочревни фистули / **228**
- Принципи на хирургична намеса върху тънките черва / **229**
- Ентеростомии / **231**
- Кореман тиф / **232**
- Съдови заболявания на червата (артериални, венозни, неоклузивна съдова ентеропатия) / **233**
- Трансплантация на тънко черво / **236**
- Вродени аномалии на тънките черва / **239**

АБДОМИНАЛ КОМПАРТМЪНТ СИНДРОМ (ABDOMINAL COMPARTMENT SYNDROME – ACS) И ВЪТРЕКОРЕМНА ХИПЕРТЕНЗИЯ (INTRA-ABDOMINAL HYPERTENSION – IAH) – Г. Дееничин / 240

ХИРУРГИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ НА КОЛОНА И РЕКТУМА / 250

- Болест на Hirschsprung при възрастни – Д. Дамянов, Д. Пейчинов / **250**
- Дивертикулоза на дебелото черво – Д. Дамянов, Я. Асенов / **254**
- Хронични възпалителни чревни заболявания – Д. Дамянов, Ц. Спиридонова / **259**
 - Болест на Crohn / **261**
 - Улцерозен колит / **273**
- Псевдомембранозен колит – К. Иванов / **287**
- Чревна непроходимост – Д. Дамянов, Г. Желев / **288**
- Волвулус на сигмата – Д. Дамянов / **298**
- Радиационни увреди на колона – К. Иванов / **299**
- Смущения в кръвоснабдяването на червата – Д. Дамянов, К. Иванов / **301**
 - Остра интестинална исхемия / **301**
 - Венозна тромбоза / **303**
 - Хронична чревна исхемия / **303**
 - Исхемичен колит / **304**
 - Ангиодисплазия / **306**

Травми на колон и ректум – *К. Иванов* / **307**
Увреждания на дебелото черво / **307**
Травматични увреди на ректума / **308**
Увреди на ануса / **309**
Синдром на късото черво – *Д. Дамянов* / **310**
Смущения в мотилитета на дебелото черво – *К. Иванов* / **312**
Псевдообструкция на колона (синдром на Ogilvie) / **312**
Colon irritable / **312**
Обстипация – *Д. Дамянов* / **314**
Доброкачествени тумори на дебелото черво – *Д. Дамянов* / **317**
Полипи и полипозни синдроми – *Д. Дамянов, Я. Асенов* / **318**
Епителни тумори / **318**
Тумороподобни, псевдотуморни, ненеопластични полипоидни формации / **320**
Карцином на колона и ректума – *Д. Дамянов, Я. Асенов, К. Иванов* / **328**
Гастроинтестинални стромални тумори на тънкото и на дебелото черво – *К. Иванов* / **377**
Лимфоми на колона – *К. Иванов* / **378**
Аноректален меланом – *К. Иванов* / **379**

ХИРУРГИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ НА АНАЛНИЯ КАНАЛ И АНУСА – *Б. Хаджиев* / 380

Хемороиди / **380**
Анална фисура / **385**
Пролапс на ануса и ректума / **386**
Аноректални абсцеси / **389**
Аноректални фистули / **391**
Анална инконтиненция / **394**
Пилонидални синуси и кисти / **397**
Кондиломи на аналния проход / **399**
Рак на ануса / **400**

Раздел III

ХИРУРГИЯ НА РЕТРОПЕРИТОНЕАЛНОТО ПРОСТРАНСТВО / 407

ХИРУРГИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ НА РЕТРОПЕРИТОНЕАЛНОТО ПРОСТРАНСТВО – *Т. Делийски* / 409

Хирургична анатомия на ретроперитонеалното пространство / **409**
Достъпи до ретроперитонеалното пространство / **410**
Ретроперитонеални кисти / **415**
Наранявания и хематоми / **415**
Ретроперитонеална фиброза (болест на Ormond) / **417**
Възпалителни заболявания на ретроперитонеума / **418**
Ретроперитонеални тумори / **420**
Заболявания на оментума / **423**
Заболявания на мезентериума / **425**
Заболявания на перитонеума / **426**
Асцит / **426**
Перитонеално свободни тела (перитонеални мишки) / **428**
Неоплазми на перитонеума / **428**

**РЪКОВОДСТВО ПО ХИРУРГИЯ С АТЛАС
ТОМ XI**

**ВИСЦЕРАЛНА ХИРУРГИЯ
ХИРУРГИЯ НА ХЕРНИИТЕ,
СТОМАШНО-ЧРЕВНИЯ ТРАКТ
И РЕТРОПЕРИТОНЕАЛНОТО ПРОСТРАНСТВО**

Под редакцията на акад. Дамян Дамянов, дмн

Българска
Първо издание

Редактор **Мила Вълкова**
Художник на корицата **Константин Жеков**
Графичен дизайнер **Ваня Кривокапова**

Формат 60 × 84/8
Печатни коли 53,75

Печатница на Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“
1113 София, ул. „Акад. Г. Бончев“, бл. 5

www.baspress.com

ISBN 978-954-322-915-4